

CENTAR ZA SAMOSTALNI ŽIVOT OSOBA SA INVALIDITETOM SRBIJE

Center for Independent Living Serbia

11040 BEOGRAD, Milenka Vesnića 3, tel/fax: +381 11 367 5317, 367 5318, e-mail: office@cilsrbija.org, www.cilsrbija.org

IZVEŠTAJ O RADU CENTRA ZA SAMOSTALNI ŽIVOT OSOBA SA INVALIDITETOM SRBIJE ZA 2023. GODINU

Beograd januar 2024

UVOD

Najveći deo aktivnosti Centra je, u skladu sa misijom, bio zastupnički i edukativni. Ove aktivnosti su kao i do sada rađene kroz realizaciju različitih projekata.

Centar je u toku 2023. godine radio sa standardnom kadrovskom strukturom i ova godina je ispunila sve predviđene zadatke i aktivnosti.

PROJEKTI

1. Usluga PA u Beogradu

Centar je u 2023.godini bio jedini ponuđač za sprovođenje usluge personalne asistencije u Beogradu. Do kraja 2023. godine Centar je uslugu PA obezbedio za 101 korisnika.

U okviru ove aktivnosti organizovane su i edukacije za personalne asistente po akreditovanom programu Centra.

Od marta 2020.godine, Centar i dalje svakodnevno podnosi Izveštaje o dnevnom funkcionisanju i Izveštaj o epidemiološkoj situaciji Gradskom sekretarijatu za socijalnu zaštitu. Ova procedura je trenutno samo informativna, iako je Svetska zdravstvena organizacija proglasila kraj pandemije, ali zahteva svakodnevno, jutarnje angažovanje na slanju informacije.

2. Usluga PA u Boru

Centar je nastavio sa pružanjem podrške lokalnom Centru u Boru, u pružanju usluge PA i u 2023. godini.

Usluga se i dalje obezbeđuje za 5 korisnika tokom 6 sati dnevno. Centar Srbije vrši monitoring pružanja usluge, dok lokalni koordinator obavlja tekuće poslove u vezi sa uslugom.

3. Projekat ACT „Primeni, prati promeni“

Projekat je započeo u maju 2022.godine i završio u aprilu 2023.godine. Projekat je rađen u partnerskoj saradnji sa Centrima u Smederevu, Jagodini, Kragujevcu, Čačku i Trsteniku, a tema je bila praćenje primene Strategije za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom u RS 2020-2024.

Projekat je finansirala Vlada Švajcarske, kroz program „Zajedno za aktivno građansko društvo – ACT”, koji sprovode Helvetas Swiss Intercooperation i Građanske inicijative. U okviru projekta napravljen je VODIČ za praćenje primene Strategije na lokalnom nivou, kao i tutorijala, koji je postavljen na Youtube kanalu Centra Srbije.

4. Posao po meri – Ekonomsko osnaživanje osoba sa invaliditetom u Srbiji

Projekat namenjen promociji zapošljavanja osoba sa invaliditetom koji radimo u konzorcijumu sa Divac fondacijom, CARITAS- om, SMART kolektivom, a nosilac projekta je Forum mladih sa invaliditetom.

Projekat finansira USAID i traje četiri godine.

Uloga Centra je formiranje koalicija u šest gradova (Subotica, Zrenjanin, Novi Sad, Beograd, Valjevo i Niš) sa organizacijama OSI i predstavnicima NSZ, organizovanje okruglih stolova u ovim gradovima radi promocije prava na zapošljavanje na otvorenom tržištu, organizovanje završne konferencije.

Takođe Centar realizuje aktivnost analize u oblasti zapošljavanja, nakon čega će biti date preporuke relevantnim nacionalnim akterima. Ovu analizu je uradio Centar za socijalnu politiku i nalazi se na sajtu Centra.

[Analiza-politika-i-preporuke-za-unapredenje-polozaja-osoba-sa-invaliditetom-na-trzistu-rada.pdf \(cilsrbija.org\)](#)

Centar je uradio sve predviđene aktivnosti do kraja 2023.

AKTIVNOSTI CENTRA VAN PROJEKATA

1. Učešće u političkom životu

Centar je nastavio da aktivno radi na promovisanju učešća OSI u političkom životu, kako kroz neke od aktivnosti NOOIS-a, tako i kroz angažman Mimice Živadinović i Milene Stojanović u različitim aktivnostima na republičkom i lokalnom nivou.

2. Zakonodavna aktivnost

Kao i ranijih godina, Centar je pratio dešavanja na donošenju i izmeni i dopuni zakonodavne regulative. U ovom procesu, Centar je uglavnom učestvovao kroz davanje svojih komentara NOOIS-u, koji je predlagao zajedničke inicijative odgovarajućim zakonodavnim telima.

3. Platforma

Još 2018. godine je formirana Platforma organizacija za saradnju sa mehanizmima UN za ljudska prava. Centar je od početka članica ove Platforme i aktivno je bio uključen u rad ovog tela.

U 2023 su Organizacije civilnog društva, članice Klastera u oblasti prava osoba sa invaliditetom ove Platforme organizacija za saradnju sa mehanizmima Ujedinjenih nacija – Inicijativa za prava osoba sa mentalnim invaliditetom MDRI-S, Centar za samostalni život osoba sa invaliditetom Srbije, Međunarodna mreža pomoći IAN, Nacionalna organizacija osoba sa invaliditetom NOOIS, YUCOM – Komitet pravnika za ljudska prava i PIN – Psychosocial Innovation Network (Mreža psihosocijalnih inovacija), dali preporuke za Univerzalni periodični pregled, koje su važne za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom u Srbiji. Preporuke su prihvaćene, a odnosile su se na:

- Zabranu fizičkog kažnjavanja dece i uspostavljanje zaštitnih mehanizama i mera zaštite dece od nasilja, koje su veoma značajne sa stanovišta unapređenja prava dece, naročito dece sa smetnjama u razvoju i invaliditetom;
- Čak 77% dece koja žive u nekom od tri tipa ustanova za smeštaj ima smetnje u razvoju i/ili invaliditet. Jedan od osnovnih razloga je nedostatak usluga u zajednici te pozivamo Republiku Srbiju da uspostavi zakonski okvir koji će obezbediti dovoljna finansijska sredstva za razvoj usluga koje će biti fleksibilne, u skladu sa potrebama korisnika i u skladu sa međunarodnim standardima;
- U oblasti očuvanja i unapređenja mentalnog zdravlja od ključne je važnosti usklađivanja zakonskog okvira u Srbiji sa standardima Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, kao i razvoj usluga u zajednici namenjenih unapređenju i očuvanju mentalnog zdravlja.

Položaj osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji još uvek je veoma zabrinjavajuć. Prema njima postoje izražene predrasude i stigma i u najvećoj meri oslonjeni su samo na članove svojih porodica od kojih dobijaju podršku. Ispunjavanje gore pomenutih, i drugih preporuka Univerzalnog periodičnog pregleda je zbog toga veoma važno za unapređenje njihovog položaja i postizanje pune ravnopravnosti svih građana i građanki Republike Srbije.

Zainteresovani mogu da posete sajt Platforme i vide kakve se aktivnosti sprovode.

www.platforma.org.rs

4. Web sajt/društvene mreže

Centar nastavlja sa objavama na svom Web sajtu, koji je redizajniran u sklopu programskih aktivnosti. Novi izgled sajta je uredio naš saradnik

Nenad Simić i on je sad mnogo interaktivniji i pregledniji, sa mogućnošću ostavljanja komentara ili postavljanja pitanja.

Centar se sa najrazličitijim informacijama oglašava i na FB profilu <https://www.facebook.com/cil.srbija> na kome se postavljaju informacije iz zemlje i okruženja. Na stranici <https://www.facebook.com/Center-for-Independent-Living-Serbia> se dele vesti iz inostranstva. Ove portale, kao i sajt, vode Mimica Živadinović i Nenad Simić.

Instagram nalog <https://www.instagram.com/cil.srbija> vodi Katarina Filipović.

Sajt sa press klipingom <http://www.osi-press.com> sa podnaslovom „Glas za jednakost“ radi naša saradnica Nataša Simić.

Na Youtube kanalu Centra nalazi se preko 75 video klipova koji se odnose na različite aktivnosti Centra i intervjue sa članovima/cama Centra u različitim emisijama.

”

5. Izdavačka aktivnost

Tokom 2023. godine Centar je štampao izmenjeno i dopunjeno izdanje kratkog Vodiča do samostalnog života, koji je rađen daleke 2001.godine. Ovaj Vodič je namenjen korisnicima usluge personalne asistencije, kako novim, tako i starim, da se podsete svojih uloga i obaveza.

[KRATKI VODIČ DO SAMOSTALNOG ŽIVOTA A5 - 2023.cdr](https://www.cilsrbija.org/KRATKI_VODIČ_DO_SAMOSTALNOG_ŽIVOTA_A5_-_2023.cdr)
([cilsrbija.org](https://www.cilsrbija.org))

Ovaj Vodič smo uradili i na Brajevom pismu za korisnike u Beogradu, što je naišlo na dobar odziv slepih korisnika.

Ovaj materijal je rađen u Leskovcu u štampariji Print UP i u Školi za slepe i slabovide učenike Veljko Ramadanović u Zemun.

Na Youtube kanalu Centra su takođe – kolaž film „Tako je govorila Goca“, i kratki video posvećen Međunarodnom danu ljudskih prava kojeg smo posvetili radu naših aktivista – Gordani Stojanović, Vojislavu Mladenoviću, Julijani Čatalinac, Dimitriju Gligorijeviću, Lepojki Čarević Mitankovski i Gordani Rajkov.

6. NOOIS

Predstavnici Centra (Momčilo Stanojević, Milena Stojanović i Mimica Živadinović), aktivno su učestvovali u aktivnostima koje je preduzimala Nacionalna organizacija OSI Srbije kao i u radu Upravnog odbora NOOIS.

7. SEMINARI I RADIONICE U ORGANIZACIJI CENTRA

Treneri Centra su i u 2023 realizovali obuke po akreditovanom programu za personalne asistente u sledećim gradovima:

1. Čačak 16-18.januar
2. Beograd,30,31.januar/1.februar
3. Novi Sad, 22-24 februar
4. Beograd, 3-5. april
5. Kragujevac, 29-31.maj
6. Beograd, 11-13.septembar
7. Beograd, 20-22. decembar

Sve obuke su bile i mešovite – u svakom gradu je bilo asistenata i iz drugih gradova, a obuku u Novom Sadu je Mimica Živadinović uradila besplatno, u znak počasti Gordani Rajkov.

8. SEMINARI/RADIONICE SA UČEŠĆEM PREDSTAVNIKA CENTRA

- a. Katarina Filipović je ispred Centra učestvovala na obuci Centra za proizvodnju znanja i veština iz Novog Sada – Interni monitoring i evaluacija usluga u sistemu socijalne zaštite 16/17.marta u Novom Sadu.
- b. Katarina Filipović takođe učestvovala u studijskoj poseti Sarajevu 20-23.juna u organizaciji CARITAS Srbija – socijalna preduzeća.
- c. Katarina Filipović je učestvovala na obuci za Pristupačnu komunikaciju, 23.novembra u organizaciji CARITAS Srbija.

9. RAD NA NOVIM PROJEKTIMA

U toku 2023. Centar je radio na razvijanju novih predloga projekata. Aplicirali smo kod:

1. Pružanje personalne asistencije u Beogradu – Tender – odobren na dve godine 2024/26
2. Pružanje usluge personalne asistencije u Boru – Tender – odobren
3. Jačanje kapaciteta stručnih radnika u usluzi PA – stalno otvoren konkurs MNRZBP – odbijen zbog administrativne greške
3. Disability Inclusion – konkurs Evropske komisije namenjen Civilnom društvu – regionalni projekat zemalja Zapadnog Balkana, Centar jedan od partnera – čeka se odobrenje koncepta projekta.

10. MEĐUNARODNA AKTIVNOST

ENIL – Evropska mreža za samostalni život

Centar je kao i u prethodnom periodu imao uvid u rad Evropske mreže centara za samostalni život, kroz email komunikaciju i učešćem Mimice Živadinović.

Centar se sa svojim lokalnim organizacijama 2023.godine aktivno uključio u obeležavanje 5. maja Međunarodnog dana samostalnog života što predstavlja redovnu aktivnost naše Mreže.

Povodom 5. maja, Centar je organizovao okupljanje u prostoru Miljenko Dereta, posvećen Gordani Rajkov, utemeljivačici samostalnog života u Srbiji. Tom prilikom su gosti, govornici o svom poznanstvu i saradnji sa Gordanom – poverenica Brankica Janković, Slavica Milojević iz Republičkog Zavoda za socijalnu zaštitu i Suad Zahirović, iz IC Lotos iz Tuzle.

Urađena su i priznanja za saradnike i aktiviste na uspostavljanju usluge PA u Srbiji.

11. PROMOCIJA CENTRA I UČEŠĆE NA STRUČNIM I DRUGIM AKTIVNOSTIMA I JAVNIM SKUPOVIMA

Centar se pojavio na brojnim skupovima tokom 2023.godine što uživo, što u hibridnom formatu. Na ovim online skupovima, su učestvovali Mimica Živadinović, Milena Stojanović, Momčilo Stanojević, Katarina Filipović i Željana Teofanović.

Sastanke su organizovali opština Vračar, MDRI-s, Gradski Sekretarijat za socijalnu zaštitu, Platforma za UPR-klaster za osobe sa invaliditetom, NOOIS, ENIL, Femplatz, Udruženje Evo ruka, Savez za pristupačnost, Savez za CDP, CARITAS, Zaštitnik građana...

Centar je takođe učestvovao u brojnim anketama/upitnicima, kako studenata društvenih nauka, čija su interesovanja bila u sferi invalidnosti, tako i drugih organizacija/institucija, i ujedno prosleđivao ove upitnike svojim lokalnim Centrima, kako bi obuhvat odgovora bio što veći.

U aprilu 2023. je Centar potpisao protokol o saradnji sa Centrom za brigu o deci, starima i osobama sa invaliditetom, takođe je potpisan i protokol o saradnji sa Školom za slepu i slabovidu decu Veljko Ramadanović.

Mimica Živadinović je učestvovala u snimanju emisije Mesto za nas, koja je na njenu ideju, bila posvećena ljudskim pravima osoba sa invaliditetom i govorila o radu Gordane Rajkov i Centra u realizaciji prava osoba sa invaliditetom.

Mimica je učestvovala i u snimanju podkasta mladih aktivista NOOISa, takođe o radu Centra, svom aktivizmu u invalidskom pokretu i saradnji sa Gordanom, kao i obeležavanju 3. decembra u Somboru koji je bio posvećen Julijani Čatalinac, jednoj od osnivačica našeg Centra u Somboru i zagovornici samostalnog života osoba sa invaliditetom, koja nas je napustila u julu 2023.

U Novom Sadu je, 12. decembra, organizovana međunarodna Konferencija "Zašto su nam potrebne studije invalidnosti" na kojoj je učestvovala Mimica Živadinović, predstavljajući rad Centra i projekte koje je inicirala Gordana Rajkov, koji mogu da posluže kao prilog u budućem razvoju kurikuluma invalidskih studija.

11. ADMINISTRATIVNO-FINANSIJSKO POSLOVANJE I LOGISTIKA

Sve aktivnosti Centra su kao i do sada, obavljane uz logističku podršku kancelarije u Beogradu. Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja je u 2023. godini izdvojilo minimalna sredstva za funkcionisanje kancelarije kroz programske aktivnosti.

U kancelariji su protekle godine radili Momčilo Stanojević, Katarina Filipović, Mimica Živadinović, Željana Teofanović i Bojan Jovanović, uz svesrdnu pomoć Milene Stojanović.

12. LOKALNE ORGANIZACIJE CENTRA

Lokalne organizacije Centra su funkcionisale uglavnom u okviru programskih aktivnosti.

Postojala je odgovarajuća komunikacija sa kancelarijom u Beogradu, koja je po potrebi pružala konsultacije i podršku lokalnim organizacijama.

Očekuje se da lokalne organizacije dostave svoje Izveštaje o radu za 2023. godinu.

Beograd, januar 2024.

Izveštaj pripremila:

Mimica Živadinović